

МВС України
Харківський національний університет внутрішніх справ
Факультету № 2
Кафедра спеціальної фізичної підготовки

**Застосування заходів фізичного впливу для затримання
правопорушника озброєного холодною зброєю**

Навчально-методичні рекомендації

Харків 2017

МВС України
Харківський національний університет внутрішніх справ
Факультету № 2
Кафедра спеціальної фізичної підготовки

**ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ ДЛЯ
ЗАТРИМАННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ОЗБРОЄНОГО ХОЛОДНОЮ
ЗБРОЄЮ**

Харків
2017

УДК 351.741:[343.985:623.444.6] (477) (078)
ББК 67.9 (4УКР) 301.163.1я73р
3-36

Укладачі:

Моргунов О. А. – зав. каф. спец. фізичної підготовки факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, канд. юрид. наук, доцент;

Ярещенко О. А. – доцент каф. спец. фізичної підготовки факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, канд. наук з фіз. вих. та спорту, доцент.

Рецензенти:

Панов С. О. – начальник ВПН УКЗ ГУНП в Харківській обл., полковник поліції;

Артем'єв В. О. – професор кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету № 2 ХНУВС, канд. психол. наук, доцент.

Рекомендовано Методичною радою
Харківського національного університету внутрішніх справ
протокол № 8 від 21.09.2017 р.

3-36 Застосування заходів фізичного впливу для затримання правопорушника, озброєного холодною зброєю: навч.-метод. рек. / [уклад.: Моргунов О. А., Ярещенко О. А.]; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, каф. спец. фіз. підготовки ф-ту № 2. ХНУВС, 2017. 28 с.

Навчально-методичні рекомендації містять низку різноманітних прийомів із обеззброєння злочинців з холодною зброєю. Крім того, вони насичені спеціально підготовчими вправами сенсорно-перцептивного характеру, що спрямовані на розвиток координаційних здібностей, концентрацію уваги та швидкісних якостей.

Дані прийоми можуть з успіхом бути використані працівниками Національної поліції України під час протидії озброєним холодною зброєю злочинцям.

УДК 351.741:[343.985:623.444.6] (477) (078)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. СПЕЦІАЛЬНІ ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ КООРДИНАЦІЙНО-ПЕРЦЕПТИВНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ ПІД ЧАС РОБОТИ З ХОЛОДНОЮ ЗБРОЄЮ.....	5
1.1. Вправи взаємної роботи ножем по зонах; ніж - у правій руці.....	5
1.2. Вправи взаємної роботи ножем по зонах; ніж - у лівій руці.....	6
1.3. Вправи взаємної роботи ножем по зонах; ніж - у різних руках.....	7
1.4. Вправи взаємної роботи ножем по зонах (зверху та прямо (тичком))	8
РОЗДІЛ 2. ЗАТРИМАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА, ОЗБРОЄНОГО ХОЛОДНОЮ ЗБРОЄЮ.....	9
2.1. Захист від удару ножем зверху.....	9
2.2. Захист від удару ножем прямо (тичком).....	14
2.3. Захист від удару ножем збоку.....	17
2.4. Захист від удару ножем навідріг.....	20
2.5. Захист від удару ножем знизу.....	22
ВИСНОВОК.....	25
СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ.....	25

ВСТУП

У складних криміногенних умовах, що характерні для перехідного періоду в Україні в цілому та областях, прилеглих до зони проведення антитерористичної операції зокрема, провідна роль у забезпеченні громадського порядку належить працівникам Національної поліції. Ефективність застосування ними заходів поліцейського примусу до правопорушників, цілком природно, залежить від рівня їх тактичної та спеціальної фізичної підготовленості. Технічні дії, що запропоновані в навчально-методичних рекомендаціях, спрямовані на формування стійких навичок у разі раптового нападу на працівника поліції правопорушників, озброєних холодною зброєю. Комплекс спеціально підготовчих вправ сприяє найбільш ефективній психологічній адаптованості та виховує рішучі стрімкі дії в разі раптового нападу, який загрожує життю та здоров'ю поліцейського під час виконання ним службових обов'язків.

У даних навчально-методичних матеріалах надано варіанти протидії злочинним посяганням в умовах, коли обставини, що склалися, не дають можливості для використання вогнепальної зброї (обмежений час та (або) простір, умови наколишнього середовища тощо) і поліцейський повинен діяти, використовуючи весь спектр заходів, дозволених законом, для збереження свого життя і здоров'я та обеззброєння/затримання) правопорушника. У зв'язку з вище викладеним, рекомендації, в першу чергу, мають на меті підвищення рівня особистої прикладної підготовки працівників поліції, вдосконалення їх умінь відбивати напад та припиняти протизаконні дії за допомогою заходів поліцейського примусу: фізичної сили (прийомів рукопашного бою).

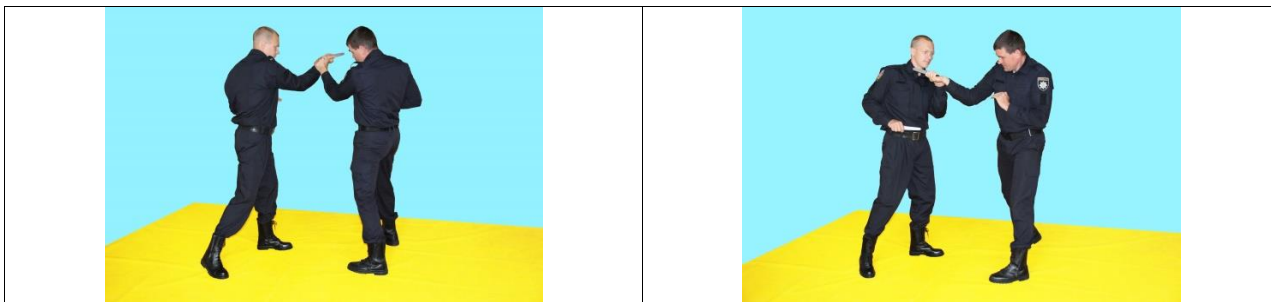
Матеріали надано у формі, що дозволяє максимально ефективно розібратися в особливостях виконання того чи іншого прийому та самостійного його повторення, а також подальшого вдосконалення після вивчення з викладачем/інструктором.

РОЗДІЛ 1. СПЕЦІАЛЬНІ ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ КООРДИНАЦІЙНО-ПЕРЦЕПТИВНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ ПІД ЧАС РОБОТИ З ХОЛОДНОЮ ЗБРОЄЮ

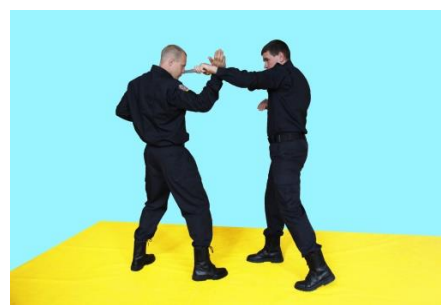
Ці вправи, в першу чергу, спрямовані на формування морально-психологічної готовності та стійких навичок блокування/відбивання і нанесення контратакуючого(-их) удару(-ів) на рівні м'язової пам'яті без втрати зайвого часу на обдумування та планування своїх дій, що є найбільш ефективним у стресовому стані, в якому перебуває працівник поліції під час раптового відбиття нападу озброєного правопорушника.

1.1. Вправи взаємної роботи ножем по зонах; ніж - у правій руці

1.2. Вправи взаємної роботи ножом по зонах; ніж - у лівій руці

--	--

1.3. Вправи взаємної роботи ножем по зонах; ніж - у різних руках

1.4. Вправи взаємної роботи ножом по зонах (зверху та прямо (тичком))

Відпрацювання підготовчих вправ із ножем треба виконувати в повільному темпі, гумовими макетами, поступово нарощуючи темп і додаючи зони нанесення різноманітних ударів. Для максимальної психофізичної адаптації поліцейського до протидії нападнику, озброєному холодною зброєю, потрібно з часом переходити на тренування не гумовими, а металевими макетами ножа.

Необхідно приділяти особливу увагу дотриманню заходів особистої безпеки. Всі дії слід виконувати лише за командою викладача / інструктора.

РОЗДІЛ 2. ЗАТРИМАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА, ОЗБРОЄНОГО ХОЛОДНОЮ ЗБРОЄЮ

2.1. Захист від удару ножем зверху (варіант № 1)

В.П. – стоячи обличчям один до одного (рис. 1.1).

Рисунок 1.1

Супротивник наносить удар ножем зверху, ніж – у правій руці (рис. 1.2).

Рисунок 1.2

Виконання прийому: з кроком лівої ноги вперед ліворуч відійти з лінії атаки, одночасно зовнішньою стороною правого передпліччя відвести праву руку супротивника зверху донизу (рис. 1.3).

Рисунок 1.3

Зробити крок правою ногою назад праворуч по колу, виконати захват зап'ястя правої руки супротивника (рис. 1.4).

Рисунок 1.4

Обертаючись на стопі лівої ноги, кроком правої ноги вперед ліворуч, лівою рукою виконати захват правої кисті супротивника, вивести супротивника з рівноваги (рис. 1.5).

Рисунок 1.5

Кроком лівої ноги назад ліворуч виконати важіль руки назовні, здійснюючи больовий вплив на кисть, перевести супротивника у положення лежачи на спині/боці (рис. 1.6).

Рисунок 1.6

Натиском на кисть виконати обеззброєння (рис. 1.7).

Рисунок 1.7

Перевести супротивника у положення лежачи на животі (рис. 1.8).

Рисунок 1.8

Виконати больовий контроль (рис. 1.9).

Рисунок 1.9

Захист від удару ножем зверху (варіант № 2)

В.П. – стоячи обличчям один до одного (рис. 2.1).

Рисунок 2.1

Супротивник наносить удар ножом зверху, ніж – у правій руці (рис. 2.2).

Рисунок 2.2

Виконання прийому:
з кроком лівої ноги вперед
ліворуч відійти з лінії атаки
(рис. 2.3).

Рисунок 2.3

Передпліччям лівої руки
відвести праву руку
супротивника донизу,
продовжуючи рух,
відтиснути його праве
передпліччя від себе,
правою рукою виконати
захват за ліктювий суглоб
зверху (рис. 2.4).

Рисунок 2.4

Нанести відволікаючий удар ногою в пах або гомілку (рис. 2.5).

Рисунок 2.5

Виконати загинання правої руки за спину (рис. 2.6).

Рисунок 2.6

Перевести правопорушника у положення лежачи на животі (рис. 2.7).

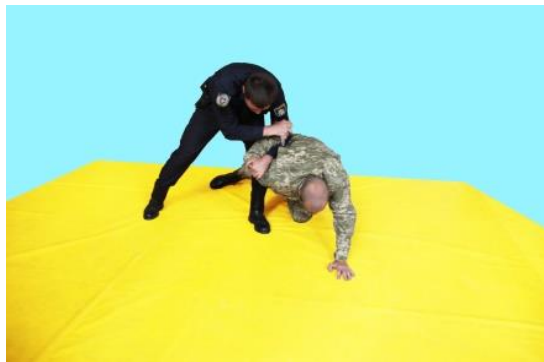

Рисунок 2.7

Натиском на кисть виконати обеззброєння (рис. 2.8).

Рисунок 2.8

Виконати **больовий контроль** (рис. 2.9).

Рисунок 2.9

Зразково показати прийом у цілому, потім - по елементах. Особовий склад групи поділити на перші та другі номери. За командою викладача перші номери нападають, другі захищаються. Відпрацьовувати вправу за командами «Готуйсь! Прийом!».

Відпрацювання прийому виконувати по елементах (на 4 рахунки), потім - у цілому в повільному темпі.

Звернути увагу на відхід з лінії атаки, виведення супротивника з рівноваги, контроль озброєної руки нападника, нанесення відволікаючого удару в уразливу точку: голілку, пах, живіт тощо.

2.2. Захист від удару ножем прямо (тичком)

В.П. – стоячи обличчям один до одного (рис. 3.1).

Рисунок 3.1

Супротивник наносить удар ножем прямо (тичком) у верхню частину тулуба, ніж - у правій руці (рис. 3.2).

Рисунок 3.2

Виконання прийому:

з кроком лівої ноги вперед ліворуч лівою рукою відвести озброєну руку супротивника (відійти з лінії атаки), виконати захват кисті супротивника обома руками (рис. 3.3).

Рисунок 3.3

Правою ногою виконати удар у пах або гомілку супротивника (рис. 3.4).

Рисунок 3.4

Повертаючись на пів-оберта ліворуч, натиском на кисть супротивника виконати важіль руки назовні (рис. 3.5).

Рисунок 3.5

Перевести правопорушника у положення лежачи на спині/боці (рис. 3.6).

Рисунок 3.6

Здійснюючи больовий вплив на кисть та ліктьовий суглоб супротивника, перевести його у положення лежачи на животі (рис. 3.7-3.8).

Рисунок 3.7

Рисунок 3.8

Натиском на кисть виконати обеззброєння (рис. 3.9).

Рисунок 3.9

Виконати больовий контроль (рис. 3.10).

Рисунок 3.10

Зразково показати прийом у цілому, потім - по елементах. Особовий склад групи поділити на перші та другі номери. За командою

викладача перші номери нападають, другі захищаються. Відпрацьовувати вправу за командами «Готуйсь! Прийом!».

Відпрацювання прийому виконувати по елементах (на 4 рахунки), потім - у цілому в повільному темпі.

Звернути увагу на відхід з лінії атаки, виведення супротивника з рівноваги, контроль озброєної руки нападника, нанесення відволікаючого удару в уразливу точку: голілку, пах, живіт тощо.

Обеззброєння проводити, контролюючи нападника в положенні лежачи на животі (що є найбільш безпечним для працівника поліції).

2.3. Захист від удару ножом збоку

В.П. – стоячи обличчям один до одного (рис. 4.1).

Рисунок 4.1

Супротивник наносить удар ножом збоку в шию, ніж - у правій руці (рис. 4.2 - 4.3).

Рисунок 4.2

Рисунок 4.3

Виконання прийому:
лівою ногою виконати крок
уперед ліворуч, одночасно
зустрічним рухом ребром
долоні або передпліччям
лівої руки виконати блок
(блокування озброєної руки
супротивника) (рис. 4.4).

Рисунок 4.4

Правою рукою виконати
захват за праве зап'ястя
руки супротивника
(схресний блок) та нанести
відволікаючий удар ногою
в пах або гомілку (рис. 4.5).

Рисунок 4.5

Зробити крок правою
ногою назад по колу з
обертом через ліве плече
(озброєна рука - над
головою), вивести
супротивника з рівноваги
(рис. 4.6).

Рисунок 4.6

Лівою рукою виконати
захват за праве зап'ястя
супротивника та виконати
важіль руки досередини
(рис. 4.7).

Рисунок 4.7

Здійснюючи больовий вплив на ліктьовий суглоб супротивника, змусити його лягти на живіт (рис. 4.8).	 Рисунок 4.8
Натиском на кисть виконати обеззброєння (рис. 4.9).	 Рисунок 4.9
Виконати больовий контроль (рис. 4.10).	 Рисунок 4.10

Зразково показати прийом у цілому, потім - по елементах. Особовий склад групи поділити на перші та другі номери. За командою викладача перші номери нападають, другі захищаються.

Відпрацьовувати вправу за командами «Готуйсь! Прийом!».

Відпрацювання прийому виконувати по елементах (на 4 рахунки), потім - в цілому в повільному темпі.

Звернути увагу на відхід з лінії атаки, виведення супротивника з рівноваги, контроль озброєної руки нападника, нанесення відволікаючого удару в уразливу точку: голілку, пах, живіт тощо.

Обеззброєння проводити, контролюючи нападника в положенні лежачи на животі (що є найбільш безпечним для працівника поліції).

2.4. Захист від удару ножем навідліг

В.П. – стоячи обличчям один до одного (рис. 5.1).

Рисунок 5.1

Супротивник наносить удар ножем навідліг, ніж – у правій руці (рис. 5.2 - 5.3).

Рисунок 5.2

Рисунок 5.3

Виконання прийому: лівою ногою виконати крок уперед ліворуч до супротивника (відійти з лінії атаки), одночасно виконуючи пів-оберта праворуч, виконати блокування озброєної руки передпліччями (ліве передпліччя ближче до ліктьового суглоба, а праве

Рисунок 5.4

до зап'ястя) (рис. 5.4).

Продовжуючи обертання через праве плече, кроком правої ноги назад по колу, лівою рукою виконати захват за праве зап'ястя супротивника (рис. 5.5).

Рисунок 5.5

Виконати важіль руки досередини (рис. 5.6).

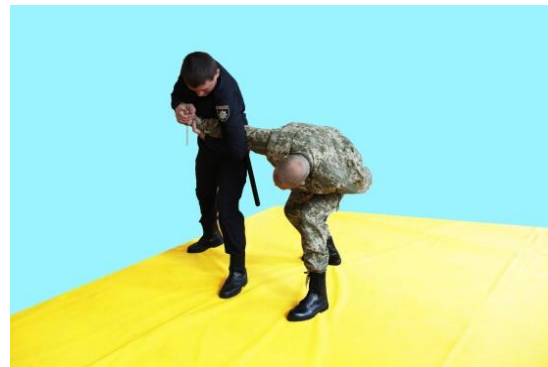

Рисунок 5.6

Здійснюючи больовий вплив на ліктьовий суглоб, змусити супротивника лягти на живіт (рис. 5.7).

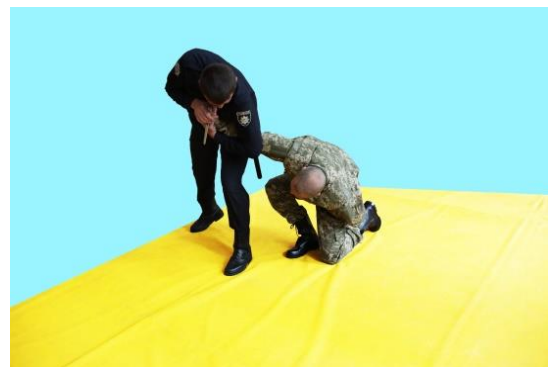

Рисунок 5.7

Натиском на кисть виконати обеззброєння (рис. 5.8).

Рисунок 5.8

Виконати больовий контроль (рис. 5.9).

Рисунок 5.9

Зразково показати прийом у цілому, потім - по елементах. Особовий склад групи поділити на перші та другі номери. За командою викладача перші номери нападають, другі захищаються. Відпрацьовувати вправу за командами «Готуйсь! Прийом!».

Відпрацювання прийому виконувати по елементах (на 4 рахунки), потім у цілому в повільному темпі по елементах. Звернути увагу на відхід з лінії атаки, виведення супротивника з рівноваги, контроль озброєної руки нападника, нанесення відволікаючого удару в уразливу точку: гомілку, пах, живіт тощо.

Обеззброєння проводити, контролюючи нападника в положенні лежачи на животі (що є найбільш безпечним для працівника поліції).

2.5. Захист від удару ножем знизу

В.П. — стоячи обличчям один до одного (рис. 6.1).

Рисунок 6.1

Супротивник наносить удар ножом знизу, ніж - у правій руці (рис. 6.2).

Рисунок 6.2

Виконання прийому:
З кроком лівої ноги вперед ліворуч передпліччям лівої руки блокувати озброєну руку нападника ближче до зап'ястя (рис. 6.3).

Рисунок 6.3

Відвести атакуючу руку з ножом у лівий бік (від себе). Правою рукою виконати захват за ліктьовий суглоб нападника (рис. 6.4).

Рисунок 6.4

Нанести удар ногою в гомілку або пах (рис. 6.5).

Рисунок 6.5

Виконати крок правою ногою назад праворуч по колу, одночасно виконати ривок руки супротивника до себе (рис. 6.6).

Рисунок 6.6

Здійснюючи больовий вплив на ліктьовий суглоб, змусити супротивника лягти на живіт (рис. 6.7).

Рисунок 6.7

Натиском на кисть виконати обеззброєння (рис. 6.8).

Рисунок 6.8

Виконати больовий контроль (рис. 6.9).

Рисунок 6.9

Зразково показати прийом у цілому, потім - по частинах (елементах). Особовий склад групи поділити на перші та другі номери. За командою викладача перші номери нападають, другі захищаються. Відпрацьовувати вправу за командами «Готуйсь! Прийом!».

Відпрацювання прийому виконувати по елементах (на 4 рахунки), потім - у цілому в повільному темпі.

Звернути увагу на відхід з лінії атаки, виведення супротивника з рівноваги, контроль озброєної руки нападника, нанесення відволікаючого удару в уразливу точку: гомілку, пах, живіт тощо.

Обеззброєння проводити, контролюючи нападника в положенні лежачи на животі (що є найбільш безпечним для працівника поліції).

Висновок

Сучасні обставини несення служби з охорони публічного порядку, забезпечення прав і свобод громадян вимагають від працівників Національної поліції України постійної готовності до ефективних дій у будь-яких обставинах професійно-службової діяльності, неабиякої фізичної міцності, рішучості, сміливості та ін. Високий рівень морально-вольових, психологічних якостей, фізичних кондицій, тактико-спеціальний вишкіл повинні стати основою успішного виконання завдань із забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку та застосування поліцейськими законної сили. Цього можливо досягнути лише за умови наполегливого й систематичного тренування та розвитку особистісних фізичних якостей.

Дані навчально-методичні матеріали можуть використовуватися викладачами/інструкторами з особистої безпеки під час підготовки до проведення практичних занять, занять у системі службової підготовки, а також для самостійного відпрацювання певних прийомів і засобів протидії правопорушнику, озброєному холодною зброєю.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Про Національну поліцію. Закон України від 02.07.2015 №580-VIII // База даних «Законодавство України / Верховна Рада України. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (21.08.2017).
2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України № 50 від 26.01.2016 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16//17> (21.08.2017).
3. Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів I міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 20 трав. 2016 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки. Харків: ХНУВС, 2016. 175 с.
4. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. спец. фіз. підготовки. Харків : ХНУВС, 2017. 376 с.
5. Моргунов А. А., Яреценко О. А. Методика подготовки будущих сотрудников Национальной полиции Украины к применению мер полицейского принуждения // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. спец. фіз. підготовки. Харків: ХНУВС, 2017. С. 106 – 111.
6. Оптимізація навчально-методичного забезпечення підготовки поліцейських: пропозиції та рек. за результатами круглого столу (16 груд. 2016 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. спец. фіз. підготовки. Харків: ХНУВС, 2017. 18 с.
7. Травников А. Школа ножевого боя. Хваты, боевые стойки, движения, удары, техники защиты и метания ножа. По системе спецназа КГБ. М.: АСТ МОСКВА; СПб.: Прайм-Еврознак, 2009. 285, [3] с. : ил.
8. Онул Л. П. Методические рекомендации по изучению самозащиты без оружия – самбо : сб. приемов. Кировоград: Ред.-изд. отдел облполиграфиздата, 1990. 151 с.

Навчальне видання

**Застосування заходів фізичного впливу для затримання
правопорушника озброєного холодною зброєю**

Навчально-методичні рекомендації

Укладачі:

Моргунов Олександр Анатолійович
Ярещенко Олег Артурович

Комп'ютерне верстання: Тимченко А.М.

Підписано до друку 21.09.2017 р.

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 1,75. Обл.-вид. арк. 1,90.

Наклад 100 пр. Зам. №21.09/1

Видавець та виготовлювач –

Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Льва Ландау, 27, м. Харків, 61080

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №3087 від 22.01.2008 р.